

Fangvekster til ulike bruksområder - Finn DIN motivasjon!

KORN 2023

15.02.23

Lily Country Club

Silja Valand, NLR Viken

900 89 399, silja.valand@nlr.no

Levende
røtter gjør
jorda sterk
mot ytre
påvirkning

4 trinn til bra fangvekster

1. Motivasjon
2. Metode
3. Valg av arter og sorter
4. Avslutning

Motivasjon

Ytre motivasjon

- Fordi myndighetene sier at jeg bør det
- Fordi jeg får tilskudd for det
- Sånn har vi alltid gjort det
- Fordi pappa sa at jeg burde gjøre det...

Unnskyldninger

Indre motivasjon

- Fordi jeg ønsker å beholde og mine muligheter for å ta ut gode avlinger fra egen eiendom
- Fordi jeg ønsker å forbedre jorda mi
- Fordi jeg ønsker å beholde jorda mi på jordet
- Fordi jeg ønsker å spare penger på nitrogen
- Fordi jeg ønsker å spare miljøet for næringsstoffer

Resultater

Hva ønsker du å oppnå?

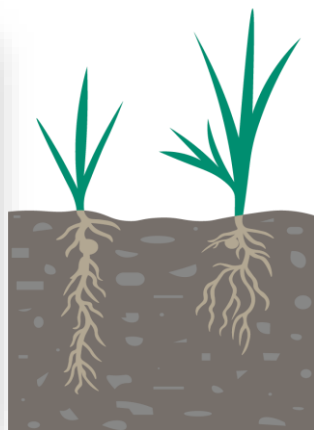
N-produksjon

Opptak av
overskudds N

Organisk
innhold i jord

Jordløsning

Erosjon

Høstbeite

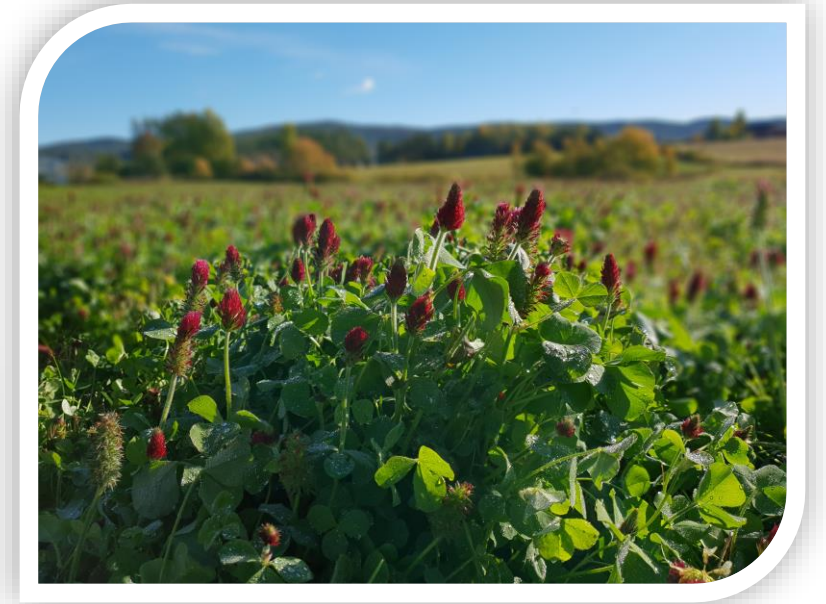

Økonomi

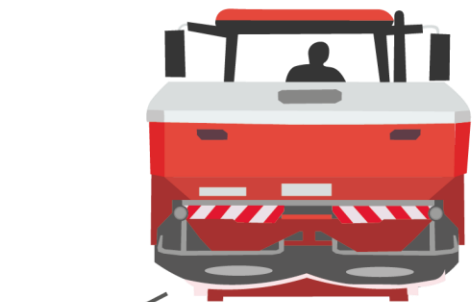

N-produksjon

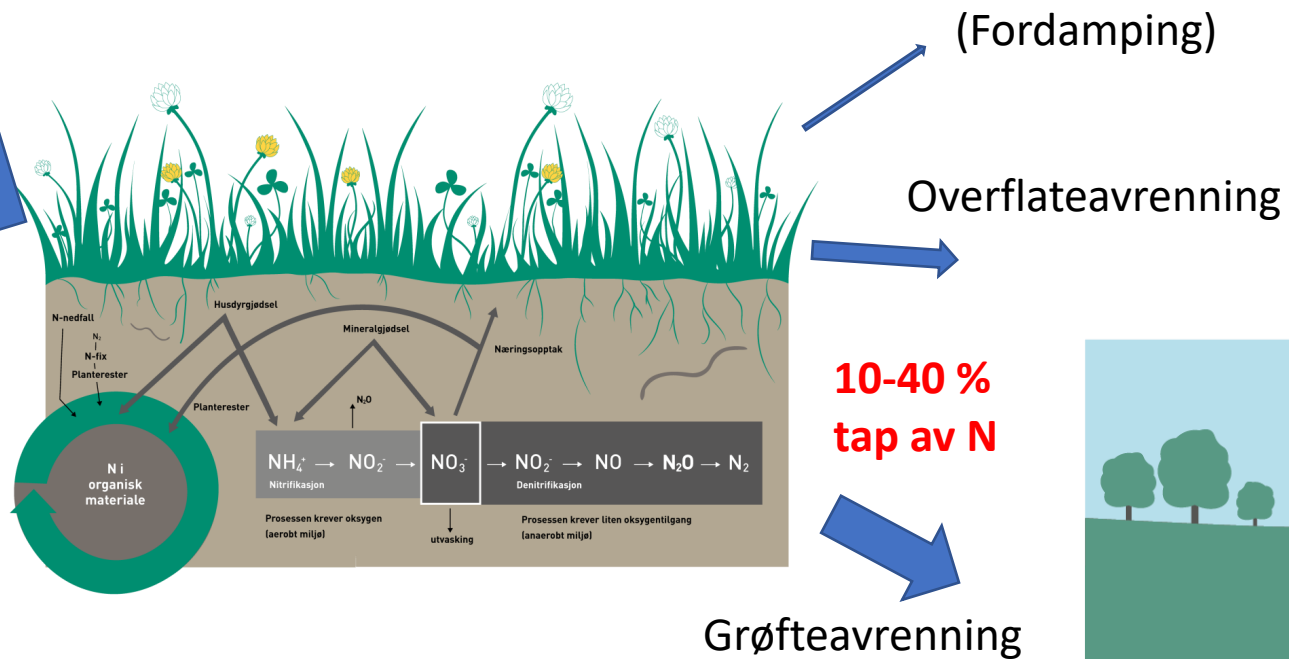
- Danske forsøk i 2022 med raigras og kløver fangvekst viser ettereffekt i vårbygg på 2,3-11,3 kg N
 - Det har ikke vært mulig å gjødsle seg til like gode avlinger på areal uten fangvekst som med fangvekst
 - Minst 51 kg/daa mer avling ved fangevekster, uansett N-nivå
- Belgvekster med nitrogenfikserende bakterier
 - Kløver
 - Vikker
 - Lupin
 - Erter
 - Åkerbønner
- Helst sammen med grasvekster!

Opptak av overskudds-N

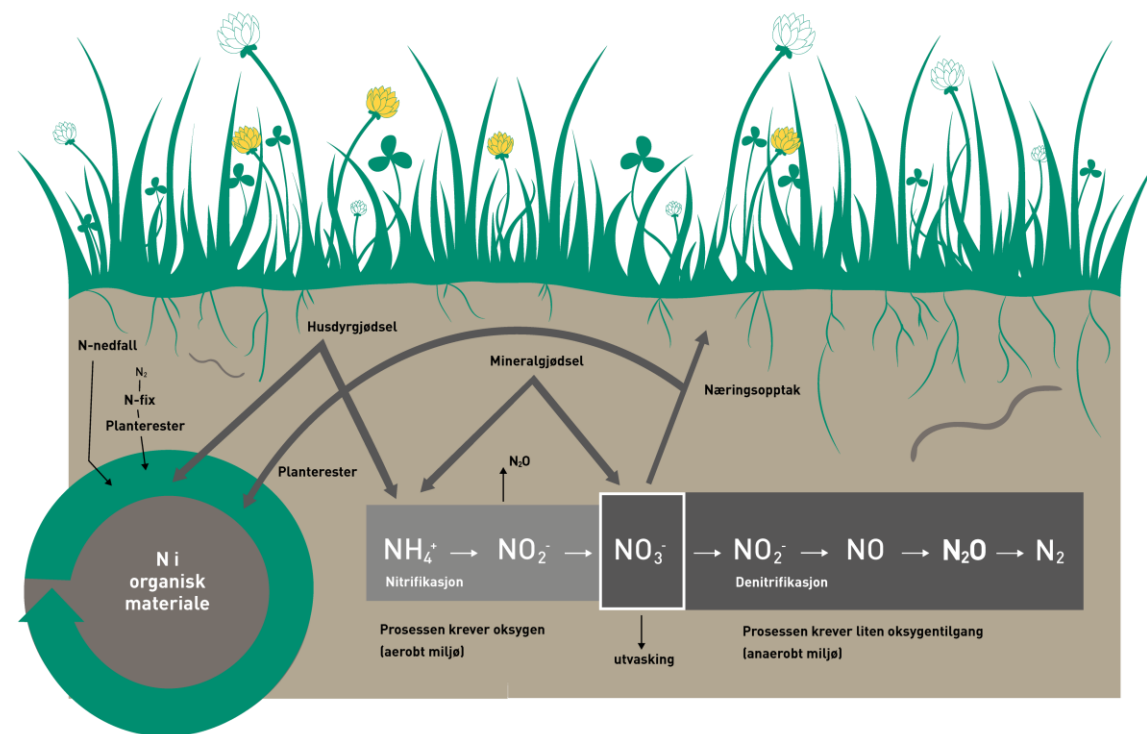

N

Opptak av overskuddsnitrogen med fangvekster

- Fangvekster har redusert avrenning av N med ca 50 % i forhold til areal uten fangvekst
- Italiensk raigras har redusert mineralsk N i jorda om høsten med ca 60 % (Bøe et al. 2019)
- Raigras har tatt opp 2,5-3,5 kg N i røtter og blader, timotei og engsvingel 1,5-2,5 kg N (Molteberg 2004)
- Oljereddik og vikker ga ettervirkning på 2 kg N/daa
- Viktig å bruke fangvekster over tid for å få nytte av nitrogenet som er samlet

Opptak av overskudds- N

- Bruk arter som er effektive på N-opptak, gjerne også i dybden
 - Raigras
 - Førredik/oljeredikk
 - Sikori

Øke organisk innhold jord

- Vekster med stor biomasseproduksjon
- Vekster med mye røtter
 - Raigras
- Mangfoldig blanding

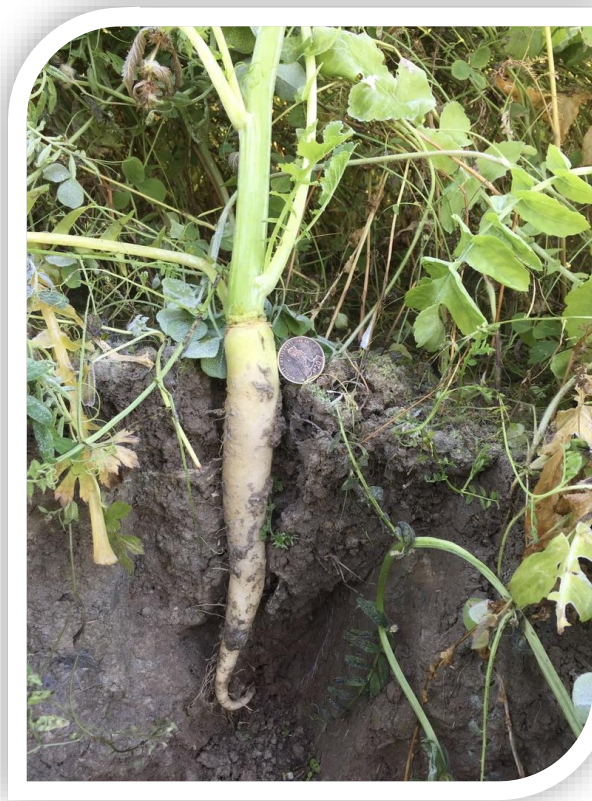
Bygge jord:

- Fangvekster bidrar netto med **32 kg C** /daa og år
- Kornproduksjon uten fangvekster taper ca **30 kg C**/daa og år
- Fangvekster kan stoppe nettotapet av C fra kornarealer

«Jordløsning»

- Bruk arter med pålerøtter og dype røtter
 - Førredikk/oljeredikk
 - Sikori
 - Kløverarter
 - Blålupin

Erosjon

- Gjennomsnittlig jordtap er 249-318 kg/daa og år (JOVA-programmet)
- Tap av jord fører også til tap av fosfor
- Mesteparten av fosfortap skjer ved partikkelavrenning
- Behov for mer kunnskap

**(Ikke så) FUN FACT:
300 kg jord/daa på et 100
daa skifte
= ett helt trailerlass på 30 t**

Erosjon

- Grasvekster er effektive i å redusere erosjon pga mye røtter
- Vekst over bakken er også en fordel....
- Raigras spesielt effektiv

7.april

Høstbeite

- Italiensk raigras som fangvekst kan gi høstbeite på 100-300 kg TS/daa
- Verdi på 400-1200 kr/daa
- 5-10 % avlingsreduksjon i kornet

No-Brainer!

Økonomi

- Bruk sorter som konkurrerer lite og evt. fanger nitrogen
Hvitkløver
Timotei, hundegras, engsvingel,
flerårig raigras
Dette er rimelig frø
- Sørg for å ha godt nok dekke til å høste tilskudd, uten å få stor konkurranse med kornet
- Tilskudd 130 til 200 kr/daa, avhengig av fylke

Hønehirse? Bruk norskavlet frø!

- Hønehirsefrø i importert såvare??
- Ingen garanti for at importert frø ikke inneholder hønehirse, kan i teorien lovlig inneholde 1 % hønehirse
- Norskavlet frø er garantert fritt for hønehirse!

«Såvaren skal ikke inneholde *Avena fatua* (floghavre), *Avena sterilis* og norskproduserte såvarer skal heller ikke inneholde *Echinochloa crus-galli* (hønehirse).»

Forskrift om såvarer

Dato [FOR-1999-09-13-1052](#)
Departement Landbruks- og matdepartementet
Publisert Avd I 1999 2371
Ikrafttredelse 13.09.1999
Sist endret [FOR-2022-04-12-747](#)
Endrer [FOR-1993-12-23-1417](#), [FOR-1993-12-23-1418](#), [FOR-1993-12-23-1419](#)

A photograph of a field with green plants and cut stalks, overlaid with a semi-transparent black box containing text. The background shows a line of trees under a clear blue sky.

RESULTATER eller UNNSKYLDNINGER?

Du kan ikke få begge...

**Lykke til med
fangvekstene!**

**Finn DIN
motivasjon!**

Takk for meg 😊

